

tíðindablaðið sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krišjan Dahl
Blaðfólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

Klondyke?

EINGIN VINNA hevur tey seinastu árinu upptikið fólk so nógv sum alivinnan.

HENDA VINNA er sermerkt av, at vit vita at møguleikarnir eru avmarkaðir vegna tær umstøðu og tað pláss, ið finst í landinum og harav hevur so verið ein kapprenning um at koma fyrst til fátíð, fyrst at fáa nakað burturúr.

UNDIR SEINASTA LANDSSTYRI sær út til at hava valdað eitt ógvuliga stórt planloysi í og við at ein bert av-aldað lóggáva fanst, og bert fáar kanningar sum ofta ikki blivu virðar, vórðu gjerdar, so loyvi runt um landið blivu givin uppá mest at kalla »má og fá«.

HETTA LANDSSTYRIÐ byrjaði so sítta arbeiði innan alingina við at seta eitt alitráð, ið hevur eina ógvuliga torføra uppgávu at royna at fáa skil á eini skipan, ið næstan var utviklað eftir »junglulógini«.

HETTA ARBEIÐIÐ hevur gingið rimiliga væl, og hóast atfinningarnar eru nógvir at Aliráðnum, fyrst at Aliráðið virkar sum ein bremsa á utviklingin, so er eingin ivi um, at hetta er rætti vegurin at fara.

VINNAN SUM SO hevur havt rætti-liga góð kor at arbeiðt undir — pen-ingur er tilferð frá almennum grunnum, frá privatum bankum, og menn hava vanliga sæð ógvuliga ljóst uppá tingini.

ALT HEVUR VERIÐ so ljóst og vit minnst ein fyrilestur, har solumenn uppi í Útvarphúsinum fortaldu okkum, hvussu ljóst tað sá út við sølu av aldam fiski úr Føroyum, har vóru eingi problem, tað var bara at sleppa í gongd. Og onkur ilskadist eitt, sindur á hesar myndugleikar, sum knappliga vildu hava eitt sindur stýr á, avmarka stødd á alibrúckum, skipa slátur og kanning av dálking o.s.fr. Alt hetta varð tulkad sum óneyðugt.

NÚ HERFYRI kom so vend í. Prísirnar skramblaðu niður, og hóast tað eru bara nakrir fáir mánaðir, síðan vit hoyrdu hesar bjørtu prognosur um góðar solumøguleikar, so heldur einki stikk. Í dag má ein stóru partur av alibrúckunum forútsigga, at tey koma í fíggjarligar trupulleikar. Og hetta má so vekja til eftirtanka og ein má spyrja seg sjálfvan. Hvat er hent? Hvat er orsøkin? og hvussu skal framtíðin skipast?

EINGIN IVI er um, at nógvir alarar og ráðgevarar teirra hava verið ógvuliga bjartskýgd. Tað sær út sum ilögur, ið gjerdar eru, tær eru stórar, tær eru flottar og tað tykist einki mark at vera fyrst, hvussu nógvir milliónir man hevur viljað oyst út í vinnuna. Og projekteringsfeløg av ymiskum slag hava yvirgingið hvønn annan í flottum projekum, og ofta hevur lítið verið hugsað um rentabilitetin — og

tað, sum ein kundi óttast fyrst, fór at henda, tað fer nokk at henda í dag fyrst nógv, at tað er yvirvisterað og tann, sum kemur í klemmu, eru ikki ráðgevararnir, tað eru ikki projekteringsfelögin. Nei! Tað er tann, sum hevur sett hús og heim í veð fyrst at fáa eina vinnu upp at standa.

PENINGARÍKILIGHEITIN hjá alibrúckunum hevur á byrjunarstøði verið sera ríkilig, við tað, at bæði almennir grunnar og privatir lánstovnar hava givið ríkiligt av kreditum.

HETTA HEVUR FØRT við sær eina forskjóting í lónarútreiðslunum í landinum, ja — tað hoyrist, at fólk verður keypt, serliga úr tí almenna sektorinum, ið má metast at vera lónarøki, fyrst væl meiri í lón enn tað, sum tað almenna kann bjóða.

EISINI KANN SIGAST, at ilögurviksemið í stóran mun í hesi vinnu hevur verið gjørt eftir einum mynstri, har menn rokna við, at um ilögur verða gjerdar og tað ikki gongur, so kemur landið nokk og bjargar. Hetta er ein ómoralsk tankagongd, sum nokk stavar frá fiskivinnuni. Hetta má vekja vissar hugsanir hjá politikarum, tí neyvan kann tað vera soleiðis, at politikarin skal verða bukaður, tí fólk ikki fær aliloyvi, ella bukaður tí at loyvinu ikki verða hækkað, og at so fólk aftaná rokna við, at politikararnir koma og lofta, tá ið galið gongur.

JAVNADARFLOKKURIN vil ansa væl eftir hesum utviklingi, og tað er givið, at vit vilja ikki standa sum katastrofuhjálpi til nakað, sum ikki kann standa sjálvt, og serliga vilja vit ikki gera tað, uttan at fáa ávirkan ella við øðrum orðum, vit gera tað ikki ókeypis.

VIT DUGA AT SIGGJA, at her kemur ein saneringsperiða innan alivinnuna nú, og tað er ógvuliga týðningarmikið fyrst samfelagið, at vit nú fylgja við, hvussu tann prosessin fer at ganga og ansa eftir, at tær kreftir, sum altíð liggja úti eftir at yvirtaka rovinu, tá ið nakað fer av knóranum og byggja tað upp aftur til aðrar tíðir, at tær ikki verða alt ov dominerandi. Vit hava sagt, vit vilja hava ognarrættin til hesa vinnu spjaddan út á fleiri hendur, og tað hava vit arbeiðt fyrst og vilja framvegis gera tað.

HINVEGIN kundi tað verið ógvuliga áhugavert, um áhugafelagsskapirnir hjá alaranum meira konstruktivt fóru til verka, og fingur stýr á ilögnum, tí eitt er greitt, tað gongur ikki, at alibrúckini skulu hava sína fódurmíðstøð, sítta alibrúck, sítta sláturvirkir hvør í sær, og serliga gongur ikki, at hvør hevur sína solumskipan. Tað átti at verið høvuðsuppgávan hjá áhuga-felagnum hjá alaranum at syrgt fyrst einari vissari samskipan og forklára teimum, at tað er nakað sum eitur at tað skal vera lønsamt, og tað er nakað, sum eitur at tingini skulu kunna hanga saman seg. Fáa teir ikki skipað seg meira rationelt, so gongur galið, og man skal ikki rokna við, at politiskir myndugleikar — hvørki Javnadarflokkurin ella nakað annar — fer at leggja navn til ólíkindir.

Hví ikki fasta lón

Hví ikki fasta lón á flaka- og fiskavirkjum í Føroyum. Hetta hevur verið nógv frammi ta seinastu tíðina, bæði í bløðnum og á pallborðsfundum, og her er hetta mál nógv umrøtt, uttan at nakað ítøkiligt er komið fram.

At hetta málið »Hví ikki fasta lón« er komið fram, er væl skiljandi. Hetta er eitt álvarsmál, sum eigur at verða viðgjørt við tí álvarsemi, sum tað umboðar.

Tað er greitt, at hetta er eitt álvarsmál uppá so mangar mátar, og tí skal tað eisini avgreiddast í tí veruleika, sum tað boðar frá.

Tað má avgreiddast og viðgerast á líkandi hátt, sum tá tað í sinari tíð, var skipað fyrst minstuløn til fiskimenn og til minsta forvinning fyrst útróðrarmenn. Her eru royndir, sum kunna geva leiðbeining hvussu málið »Fasta lón á flakavirkjum og fiskavirkjum« kann

loysast, og at hetta mál kann loysast, men verða ein politiskur og ein fakfelagsspurtingur, sum kann og skal loysast.

Tað er eingin loyna, at tann timalønta kvinnan og maðurin eru tey, sum ringast eru fyrst fíggjarliga. Tey hava tær somu skyldur sum øll onjur — verða trekt fult fyrst skatt, uttan mun til um inntøkan ta einu vikuna ikki er full. Her má eisini fáast ein onnur skipan.

Tað má vera eitt minsta-mark fyrst trekki, tí aðrar skyldur eru eisini hjá arbeiðsfólki, sum hjá øllum øðrum.

Tann timalønti hevur ikki teir somu inntøku-møguleikar, tí arbeiði teirra er skipað meira og minni tilvildarligt.

At fáa loyst málið »Fasta lón á flaka- og fiskavirkjum« er eitt arbeiðar-mál, kanska tann størsta avbjóðingin, sum tann føroyska arbeiðarafelldin nakran tíð hevur staðið

yvir fyrst, tí er tað samstundis eitt politiskt mál av allarstørsta týðningi, og tí má nakað gerast við hetta her og nú.

Tað eigur at verða sett nevnd við umboðum frá arbeiðarafelldini, arbeiðsgevarunum og Føroya Løgtingi, og farast má til verka.

Eitt tað mest átrokandi málið í komandi tingsetu má vera at fáa hetta álvarsmál loyst úr lagdi.

Arbeiðsfólk á flaka- og fiskavirkjum og annars arbeiðsfólk sum eru timalønt, hava somu skyldur yvir fyrst samfelagnum, tí hevur samfelagið skyldur at skipa soleiðis fyrst, at hesi stætt verður tryggjað sama tryggleiki sum tey við føstum lønum.

Tí er tað eitt krav »Fasta lón á flaka- og fiskavirkjum« má bliva ikki bara eitt krav, men ein borgarligur rættur.

Sverre Midjord

Framhald av síðu 2

Talan um kjarnorkuvápnafri umveldi kom ikki úr ongun. Vit eiga at takka undangongufólkunum. Vit eiga at takka teimum, sum áhaldandi ótroystiliga tala fyrst friði.

Vit eiga m.a. hjartaliga at takka fylkingini FÓLKI FYRST FRÍÐI í Føroyum fyrst teirra stóra arbeiði, eins og kvinnurnar, sum saman við systurum úr øllum heimunum hava virkað fyrst avvápnar og friði í m.a. friðargongum sínum úti í heiminum.

Hesi fólk, sum brúka støran part av orku síni fyrst okkara skyld, hava ikki uppiborið ta viðferð, tey fáa frá ávisum afturhaldskreftum í hesum landi, har tey verða skird m.a. at vera agentar fyrst ávisar valdsharrar.

Til endans fari eg at endurgeva nakað av tí, sum Olof Palme, sáli, bar fram í talu yvir í Indiu til heiðurs um Indiru Gandhi sálu. Hetta var bert fáar vikur áðrenn hann sjálvur fall fyrst drápsmannahond.

»Tað er altso vorðið gjørligt hjá okkum menniskjum, ikki bert at oyðiliggja ein fígginda, men haraftrat alt annað liv á hesi gongustjørnu. Vit kunnu drepa dýr og vøkstir, oyðiliggja býir og bygd, vit kunnu bróta alt tað niður, sum fleiri ættarlið á allari jørðini bygdu upp. Og fram um alt: Vit kunnu leggja í oyði alla okkara civisatión, okkara barna- og barna-barna framtíð, so væl sum alt, sum átti at komið aftaná okkum. Hetta er í

veruleikanum tað, sum kjarnorkuvápn koma at geva hesi fold, um tey verða brúkt.

Allar tjóðir — ikki bert tær, sum fáa sær hesi ræðuliga vápn, men vit øll — hava skyldu til at krevja, at hópsdrápsvápnini vera forboðin.«

Tað er syrgiligt, at just Indira Gandhi og Olof Palme — tvey menniskju, ið aldri ræddust fyrst at tala teim stóru í mót, men talaðu opið og av fullum huga fyrst friði á jørð, fyrst avvápnar og fyrst rættvís — bæði skuldu falla fyrst

drápsmanna kúlum.

Men sjálvst um stríðið fyrst friði ofta kann tykjust vónleyst og tungt, bæði fyrst ein sjálfvan og familjuna, so gloyma vit ikki, at tað er okkara skylda at verja um tað, sum var okkum givið av tí Almáttuga. Vit fara framvegis at mótmæla, at nakar skal oyðiliggja okkara og okkara eftirkomara móguleikar, tí fylkjast vit í l stríðnum fyrst frælsi og avvápnar.

Við friðarkvæðu
Hans Jørgensen

Tagnarskylda um skatt

Í greinini um tagnarskyldu og skattamál í Tórshavnar kommunu verður býráðsformaðurin m.a. endurgivin fyrst at hava sagt:

TØKK

Eg takki tykkum øllum fyrst heilsurnar, eg fekk á minum 75 ára fód-ingardegi.

Vinarlig heilsan
Rasmus Olsen